

Aprobetxatu eta gozatu

Joxean Agirre

Er z da egongo munduan “aprobetxatu” aditza ahozko hizkuntzan gurean adina erabiltzen den lekurik. Norbaitek pentsa dezake aditz hori politikoen edo bankarien ustelkeria kasuak definitzeko erabiliko dela, beren karguaz baliatuz aberastu direlako. Baina ez, aditzak zerbait abstraktuagoa adierazten du, ia-ia filosofia bat, bizitzeko modu bat, “aprobetxatu” zaleak dena aprobetxatzen baitu, abagune bat, joan-etorri bat, txango bat, oporrak edo festa bat; azken finean bizitza bera.

Aditz horren erabiltzaile sutsuenak pertsona helduak dira, emakumeak bereziki. Jende ona eta alaia da eta bizitzari buruzko ikuspegi baikorra dute, baikorregia behar bada. Batzuetan alaitasuna bera adierazten ote duten nago. Telebistako kate erdarazkoaren batek kalean, demagun inauteriak direlako edo, mikrofonoa aurrean jarri eta zerbait galdetzen badie, «*hay que aprovechar*» esango dute erreak ondo ahoskatuz, bizitza aprobetxatu zaleak direlako. Gauean sena-

rrak, ohera sartu aurretik, ederra dagoela esaten badio, atzeak edo aurreak oparoak dituela eta gisako zerbait, besoak zabaldu eta «aprobetxatu!» esango diola pentsatu ohi dut.

Gure gurasoak jansenistagoak ziren eta denbora aprobetxatu behar genuela esaten ziguten. Helburua probetxuzko pertsonak izatea zen. Orain ez, orain aprobetxamendua aisialdiarekin lotuta dago eta ia-ia “gozatu” aditzaren parekidea da. Horregatik, ohartuko zineten “aprobetxatu” zale horien seme-alabek “gozatu” aditza neurritz kanpo erabiltzen dutela. Bukatzen dute triatloi bat, jartzen zaie mikrofonoa ahoan eta «nire asmoa gozatzea zen...», esanez hasten dira beren esperientzia kontatzen eta pentsatzen duzu lehen kilometroetan gozatuko zutela eta ez ondoren. Gogoratzen naiz Segurako Dantza Txapelketa jokatu zuten hamar bikoteetatik bederatzik ere gauza bera aitortu zutela. Arauzko arin-arina bukatu orduko eta arnas pixka bat hartzeko betarik gabe jarri zien ETBko aurkezleak mikrofonoa

ahoa (debekatuta egon behar luke ariketa gogorren ondoren mikrofonoa ahoan sartzea) eta guztiek gauza bera esan zuten, gozatzera joan zirela Segurara; prestatzaileek edo entrenatzaileek edo *coach*-ek nonbait hori errepikatzen diete, berdin dio dantza edo maratokia egiten duten, gozatu egin behar dutela.

Neure inguruan ere baditut horrelakoak. Lanen bat egitera noala esaten badiet «bueno eta gozatu» esaten didate, ia-ia agindu. Bertsolarien artean ere zabaldu da «gozatzera joan nintzen» esateko ohitura hori, komunikabideren baten aurrean daudenean noski, bestela ez.

Lehengo bertsolariak eta apustulariak lehiatzera joaten ziren. Joxe Mari Olasagastik ere ez du apustu batera gozatzera doala esaten, irabazten ari dela gozatuko badu ere, irabazten ari denean bakarrik, hedonista merkeenak ere bai baitaki eta Epikurok ere esaten baitzuen (Freudek zer esanik ez) gozatu ahal izateko sufritu egin behar dela. •

Ihesaldia eta bortxa

Saioa Iraola

I raken, Afganistanen edo Sirian hasitako ihesaldiak Balkanetako ibilbidean Libano, Turkia, Hungaria, Kroazia, Grezia, Alemania, Frantzia... zeharkatzeko eta askatasun helmugara iristeko bidaiaz, ihesaz ari naiz. Errefuxiatuen uholdea irudikatzen duten irudi eta hitzek larrituta, galdurik eta atsekabeturik naukate. Ihesaldi gogorra, gai korapilatsua, eta bonba eta misilen amaierarik eza. Europan, xenofobiaren adierazpen gero eta gehiago hantzen. Gainera, Europako hainbat herrialdek txarrantxa hesiz itxi dituzte mugak eta setiatutako eremuetan giltzaturik dauzkate milaka herritar nora ezean eta aterabiderik gabe, han egotera beharturik. Are eta zorrotzago Pariseko atentatuen ostetik. Horrek pasabidea zail-

tzen die iheskideei, ibilbidea luzatzen, eta bidezidor ilun eta malkartsuetan milaka kilometro egitera behartzen.

Errefuxiatua eta emakumea izatea ez da errefuxiatua eta gizonezkoa izatearen berdina. Emakumeen eta haurren zaurgarritasun egoera azaleratzen duten gobernuz kanpoko erakundeetako oharrak irakurri ditut, bai eta komunikabide hainbatetan agertutako albisteak ere. Baina aukera izan nuen aurreko asteburuan Berit Dahlström-ekin honetaz hitz egiteko, Suediako Vänsterpartiet-en Europako taldeko idazkari politikoa bera. Orain hila-bete batzuk, NBETik Balkanetako ibilbidea egin dute, eta ikaragarria izan dela dio emakume errefuxiatuen bizipenak entzutea: bortxatuak, lan prekarioetara be-

hartuak, kolpatuak, salduak izan ohi dira, bai ihesaldiaren lehenengo momentutik bai Europako herrialdeetan ere. Erasotzaileak? Errefuxiatu gizonak, herrialde anitzetako poliziak, gobernuz kanpoko erakundeetako kideak nahiz militarrek. «Calais-en emakumeak eta haurrak arratoi artean bizi dira; eta hori Europan, Frantzian», nabarmendu zidan Beritek.

XXI. mendean, krisi sistemikoaz dihardugun honetan, beharbada gizateria krisi baten aurrean ere bagaudela zehaztu behar genuke. Beste aldera begiratzeak jada ez digu balio. Xenofobia indarra hartzen ari den honetan, bultza dezagun igarotze seguruaren eta asilo politikoaren aldeko belaontzia arduraz, internazionalismo, antiarrazismo eta feminismo. •